Άρθρο του **Γιώ ργου Στάμου**,
Συμβούλου Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Πληθαίνουν τελευταία οι φωνές διαμαρτυρίας κατά της δηλωθείσας πρόθεσης του Υπουργείου Παιδείας να συμπληρώνουν οι μαθητές τα μηχανογραφικά δελτία το Μάρτιο αντί του Ιουλίου. Ας καταθέσω την ταπεινή, αντίθετη όμως, άποψή μου που έχω εκφράσει και στο παρελθόν στο διαδίκτυο.

Ας δούμε την παρούσα κατάσταση. Θα έχετε δει φυσικά ότι κάθε καλοκαίρι, δημοσιεύονται στον τύπο ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ του ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ προς τους υποψηφίους, δικαιολογημένα αφού οι υποψήφιοι έχουν πια φύγει από το σχολείο και δεν έχουν τη στήριξη και συμπαράσταση των καθηγητών τους στη δύσκολη αυτή και σημαντική διαδικασία.

Στις οδηγίες αυτές συνήθως οι υποψήφιοι δέχονται συμβουλές από άγνωστα σ' αυτούς άτομα. Ακόμη και δημοσιογράφοι, πολιτικοί κ.ά. που δεν είναι εκπαιδευτικοί αυτοανακηρύσσονται ειδικοί στο ζήτημα, ενώ δεν έχουν καμία συμβουλευτική ή παιδαγωγική επιμόρφωση και φυσικά οι προσωπικές τους απόψεις είναι πολύ μακριά από την πραγματικότητα και συχνά αντικρουόμενες και μεταξύ τους. Δεν λείπουν και οι διαφημιστικές καταχωρίσεις στα ΜΜΕ σχολών Τ.Ε.Ι. συνήθως χαμηλής ζήτησης που προσπαθούν να προσελκύσουν υποψηφίους.

Δίνονται λοιπόν «σοφές» οδηγίες περί της ανάγκης οι μαθητές να επιλέγουν σχολές ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ τους σε κάθε επιστημονικό πεδίο ΑΔΙΑΦΟΡΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΛΙΣΕΙΣ, ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΥΣ (θα γράψω συχνά αυτή τη φράση). Δυστυχώς βλέπουμε και πρόσφατες ανακοινώσεις συνδικαλιστικών οργάνων των εκπαιδευτικών να συμβουλεύουν ανάλογα, τασσόμενες υπέρ της συμπλήρωσης μηχανογραφικών το καλοκαίρι που ήταν και η αφορμή για το άρθρο αυτό.

Δίνονται επίσης συμβουλές να επιλέγουν σχολές με κύριο γνώμονα την απόσταση από τον τόπο κατοικίας τους αδιαφορώντας πάλι για τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Δίνονται συμβουλές να επιλέγουν σχολές ανάλογα με τα ανόητα δημοσιεύματα από τα

οποία βρίθει ο τύπος και τα ΜΜΕ με προβλέψεις για άνοδο ή κάθοδο των βάσεων που αποδεικνύονται 100% λανθασμένα (εκτός από τις τυχαίες συμπτώσεις) αδιαφορώντας για τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Δίνονται συμβουλές για συμπλήρωση εκατοντάδων σχολών, ακόμη και όλων όσων έχουν τη δυνατότητα από τη νομοθεσία και που φυσικά το 95% είναι έξω από τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους. Οι «ειδικοί» λοιπόν τα καλοκαίρια συμβουλεύουν τους μαθητές μας: Βάλτε 200, 300 επιλογές, κάπου θα μπείτε, «θα πετύχετε», αλλά τα εισαγωγικά στο «θα πετύχετε» είναι δυσδιάκριτα δυστυχώς για τους περισσότερους μαθητές και για τους γονείς τους.

Οι υποψήφιοι λοιπόν βομβαρδίζονται και επηρεάζονται στην πιο ακατάλληλη ώρα από απαράδεκτες «συμβουλές» από «ειδικούς» που μόνο στόχο έχουν την εκμετάλλευση της αγωνίας και του άγχους των μαθητών και των οικογενειών τους για προβολή και πρόσκαιρη δημοσιότητα. Ως αποτέλεσμα έχουμε την υιοθέτηση από τους υποψηφίους λανθασμένων επιλογών που δεν έχουν καμία σχέση με τις πραγματικές επιδιώξεις τους και για τις οποίες αργότερα θα μετανιώσουν.

Παρά την παραπάνω δεδομένη κατάσταση, μετά την απλή αναφορά στην πιθανή αλλαγή της ισχύουσας νομοθεσίας για το χρόνο υποβολή του μηχανογραφικού, άρχισε ο πόλεμος των εναντιωματικών δηλώσεων για να μείνουν τα πράγματα όπως είναι, να μην αλλάξει τίποτε, να συμπληρώνονται τα μηχανογραφικά το καλοκαίρι μετά τις πανελλαδικές.

Συνιστάται λοιπόν από τους υπέρμαχους της θερινής συμπλήρωσης των μηχανογραφικών - με επιπόλαια επιχειρήματα - να συνεχιστεί το καθεστώς να αφήνονται ΜΟΝΟΙ τους οι μαθητές, αβοήθητοι, μακριά από το σχολείο τους, κάποιοι ήδη σε διακοπές, μακριά από τους καθηγητές τους, μακριά από συμβούλους Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, να συμπληρώνουν το δελτίο με τα εκατοντάδες τμήματα χωρίς οι περισσότεροι να γνωρίζουν τις αντίστοιχες σχολές ούτε κατ' όνομα, πόσο μάλλον και το αντικείμενο σπουδών τους. Θυμίζω εδώ την απουσία από τα ωρολόγια προγράμματα της Β' και Γ' Λυκείου έστω και μιας ώρας εβδομαδιαίως δραστηριοτήτων Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που θα βοηθούσε ουσιαστικά τους μαθητές στην ενημέρωση και στη λήψη αποφάσεων, όμως ποτέ δεν είδα να αποτελεί αίτημα αιχμής της Εκπαιδευτικής κοινότητας η αναβάθμιση και επέκταση των δραστηριοτήτων Σ.Ε.Π. σε όλο το Λύκειο, ίσως για να μην στερήσουμε μια ώρα από άλλα μαθήματα και επηρεασθούν ίσως οι ...ισορροπίες.

Υποστηρίζουν ότι οι μαθητές θα νιώθουν αναστάτωση και εκνευρισμό αν συμπληρώνουν τα κουτάκια χωρίς να ξέρουν τους βαθμούς τους, λες και έχουν ενδείξεις ότι οι μαθητές με τη γνώση των βαθμών τους θα ξεπεράσουν κάθε άγχος και θα κάνουν επιτυχημένες επιλογές, λες και δεν ξέρουν ότι οι μαθητές κάθε χρόνο - και περισσότερο εφέτος - περνάνε σε πολύ μεγάλο ποσοστό σε σχολές άσχετες με τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους, στις οποίες συχνά δεν εγγράφονται καν ή παρακολουθούν πλημμελώς και εγκαταλείπουν αργότερα έχοντας χάσει πολλά δημιουργικά χρόνια από τη ζωή τους.

Επίσης θα θυμίσω εδώ ότι οι μαθητές των ΕΠΑ.Λ. ομάδας Α και παλιότερα των Τ.Ε.Ε., επί ΠΟΛΛΑ ΧΡΟΝΙΑ υποχρεώνονται να συμπληρώνουν το μηχανογραφικό δελτίο το Μάρτιο. Δεν είδαμε όμως ΠΟΤΕ να βγουν οι παραπάνω πρόσφατοι υπέρμαχοι της θερινής συμπλήρωσης και να απαιτήσουν να συμπληρώνουν και οι μαθητές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης το μηχανογραφικό το καλοκαίρι, οπότε η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΘΑ ΕΔΙΚΑΙΟΛΟΓΕΙΤΟ ως μια συνεχής και συνεπής στάση για αυτό το σοβαρό ζήτημα. Όχι, προφανώς πίστευαν ότι οι μαθητές αυτοί της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι από άλλο πλανήτη, από άλλη χώρα, από άλλο εκπαιδευτικό σύστημα και δεδομένης της κοινωνικής και οικονομικής τους θέσης που διαφέρει συχνά από τους μαθητές των Γενικών Λυκείων, είναι παιδιά συνήθως φτωχότερων οικογενειών που συχνά δουλεύουν για να ζήσουν, αυτοί είναι ανάξιοι να έχουν ίδια μεταχείριση και γι αυτούς ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΖΕ που συμπλήρωναν το μηχανογραφικό δελτίο το Μάρτιο. Αυτοί δεν είχαν άγχος και δεν χρειαζόταν να σκοτίζεται κανείς πολύ γι αυτούς. Μπορεί και να μην ήξεραν φυσικά ακόμη και την ύπαρξή τους, πόσο μάλλον πότε συμπληρώνουν τα μηχανογραφικά.

Πιστεύω επίσης ότι γνωρίζετε ότι μερικές φορές οι γονείς απευθύνονται το καλοκαίρι με σημαντική οικονομική επιβάρυνση σε ιδιωτικά κέντρα Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού. Αλλά σκεφτείτε το λίγο, μετά από τρία χρόνια Λυκείου, οι μαθητές να απευθύνονται σε βοήθεια έξω από το σχολείο ενώ αυτό είχε υποχρέωση να την παράσχει κατά τη διάρκεια της σχολικής φοίτησης. Τα ΚΕ.ΣΥ.Π. μπορούν να βοηθήσουν με προσωπικές συνεντεύξεις αλλά σε περιορισμένο αριθμό παιδιών και μόνο μέχρι τις 10 Ιουλίου.

Είναι από τα παραπάνω προφανές ότι τα επιχειρήματα περί συμπλήρωσης των μηχανογραφικών το καλοκαίρι είναι σαθρά, χωρίς σοβαρή τεκμηρίωση και αδικαιολόγητα. Είναι προφανές ότι η συμπλήρωση των μηχανογραφικών από τους υποψηφίους ανάλογα με τις βαθμολογίες τους και τις βάσεις της περασμένης χρονιάς και τα παραπάνω απαράδεκτα σενάρια των ΜΜΕ, αλλοιώνει την πραγματική εικόνα που θα έδειχναν οι βάσεις των σχολών αν το μηχανογραφικό αντανακλούσε τις πραγματικές κλίσεις και επιθυμίες των μαθητών. Είναι προφανές ότι κατ' επέκταση οι μαθητές σύρονται σε μια διαδικασία διαστρέβλωσης των επιθυμιών τους και τελικά οδηγούνται σε λανθασμένες επιλογές. Και φυσικά περνάνε ένα ολόκληρο καλοκαίρι γεμάτο άγχος και αγωνία περιμένοντας τις βάσεις εισαγωγής στο τέλος Αυγούστου, ενώ αν είχαν ήδη συμπληρώσει το μηχανογραφικό κατά τη διάρκεια της

σχολικής χρονιάς τα αποτελέσματα θα έβγαιναν αμέσως μετά τις εξετάσεις και θα είχαν χρόνο να προετοιμασθούν για τη νέα τους ζωή, πιθανόν μακριά από το σπίτι τους και την οικογένειά τους.

Και ας δούμε και μια άλλη παράμετρο που δίνει μεγαλύτερη ακόμη αξία στη δήλωση του μηχανογραφικού πολύ πριν τις πανελλαδικές. Οι μαθητές επειδή θα έχουν δηλώσει τους στόχους τους από νωρίς, θα εργάζονται με μεγαλύτερη συνέπεια και υπευθυνότητα για να τους κατακτήσουν και θα έχουν καλύτερα αποτελέσματα. Τώρα πολλοί μαθητές μπροστά στην ασάφεια των μη δηλωθέντων στόχων και επιλογών και μπροστά στις παγίδες της ευκολίας εισόδου σε πολλές σχολές δεν καταβάλλουν τη μέγιστη προσπάθεια επαναπαυόμενοι στη λανθασμένη και καταστροφική άποψη: «ας δω πόσο θα γράψω και θα δω ποιες σχολές θα δηλώσω». Εξοστρακίζουν δηλαδή πρώιμα την πιθανότητα να επιδιώξουν να πετύχουν στη σχολή που ταιριάζει στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους μπροστά στην ευκολότερη οδό της εισαγωγής σε οποιαδήποτε σχολή. Και αυτοί οι μαθητές είναι αυτοί που συνήθως δεν έχουν τη στήριξη και συνεχή συμπαράσταση και παρώθηση των οικογενειών τους, είναι αυτοί που δεν έχουν χρήματα να δαπανούν για ιδιαίτερα, που έχουν οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα και που δεν έχουν και μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους λόγω των δυσκολιών που βιώνουν. Αυτοί οι μαθητές λοιπόν αξίζουν με το παραπάνω να στηριχτούν και ο μόνος τρόπος είναι να βοηθηθούν από το σχολείο, από τους καθηγητές τους, και το ελάχιστο είναι να βοηθηθούν στη δήλωση του μηχανογραφικού τους κατά τη διάρκεια του σχολείου και να υποστηριχτούν φυσικά και κατά τη μαθησιακή διαδικασία στη συνέχεια.

Εν κατακλείδι λοιπόν συνοψίζω:

Η πολιτεία πρέπει να ορίσει (μέχρι να έχουμε ένα καλύτερο εξεταστικό σύστημα), ότι όλοι οι μαθητές Γενικών Λυκείων και ΕΠΑ.Λ. (ομ. Α και Β) ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΤΟ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΑΡΤΙΟ ή ΑΠΡΙΛΙΟ, ΠΡΙΝ ΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ, τότε που είναι μέσα στο σχολείο και έχουν τη δεδομένη ενεργό βοήθεια των ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ τους και των ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Σ.Ε.Π. για απορίες, συμβουλές, ενημέρωση, ώστε να επιλέγουν ανεπηρέαστοι από τις βαθμολογίες τους και από τα απαράδεκτα σενάρια των Μέσων Ενημέρωσης για άνοδο-κάθοδο των βάσεων και ως πρωταρχικό κριτήριο να έχουν τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Επίσης πρέπει να υπάρχει μία (1) ώρα Σ.Ε.Π. την εβδομάδα στη Β' και στη Γ΄ Λυκείου ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες σε συνεργασία με τον επιμορφωμένο καθηγητή - σύμβουλο που θα τους βοηθήσουν να πληροφορηθούν το αντικείμενο σπουδών των σχολών που καλούνται να επιλέξουν και τη θέση του πτυχιούχου

τους στη σύγχρονη αγορά εργασίας, αλλά και να βοηθηθούν μέσα στη δίνη των συναισθηματικών, πνευματικών και σωματικών εφηβικών αλλαγών να ολοκληρώσουν κατά το δυνατόν την πορεία ανίχνευσης των κλίσεων, δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων τους και να πάρουν έγκαιρα τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις βάζοντας στόχους ρεαλιστικούς και ταιριάζοντας όλα τα παραπάνω με - το κυριότερο- το τι πραγματικά τους αρέσει. Επίσης πρέπει να δημιουργηθούν ΓΡΑ.Σ.Ε.Π. σε Λύκεια και ΕΠΑ.Λ. όπου σήμερα δεν υπάρχουν και να δοθούν οι δυνατότητες σε περισσότερους εκπαιδευτικούς για επιμόρφωση στη Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό με οργάνωση σεμιναρίων, μαθημάτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων και αύξηση των θέσεων ειδίκευσης στο αντικείμενο στις υπάρχουσες σήμερα σχετικές δομές (Π.Ε.ΣΥ.Π. της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., μεταπτυχιακά κ.λπ.).

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας. Με πολύ μεγάλη εκτίμηση.

Γεώργιος Στάμος, Εκπαιδευτικός ΠΕ14.01,
Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού, 1ο ΕΠΑ.Λ. Άνω Λιοσίων,
g.stamos@yahoo.com ,
http://users.att.sch.gr/gestamos/ και http://gst2008.blogspot.com/